МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін та філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ: СВІТ І УКРАЇНА
History of Science and Technology: The World and in Ukraine

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

тип дисципліни вибіркова

мова викладання українська

Миколаїв – 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ: СВІТ І УКРАЇНА»*

«_12_» __лютого__ 2026 року. 13 с.

Розробник: *Бобіна О. В., кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії.*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ: СВІТ І УКРАЇНА»* розглянуто на засіданні *кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії*

Протокол №_7_ від «_24_»__лютого__2026 р.

Завідувач кафедри Людмила МАТВІЄНКО

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ: СВІТ І УКРАЇНА»* розглянуто Навчально-методичною комісією *Навчально-наукового гуманітарного інституту*

Протокол № 7 від «13» березня 2026 р.

Голова Ольга КРАВЧУК

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ: СВІТ І УКРАЇНА»* погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ: СВІТ І УКРАЇНА»* затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 13 від «25» березня 2026 р.

Голова НМР НУК Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2026

ЗМІСТ

Вступ 4
1. Опис навчальної дисципліни 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни 5
3. Передумови для вивчення дисципліни 5
4. Очікувані результати навчання 5
5. Програма навчальної дисципліни 6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування 9
7. Форми поточного та підсумкового контролю 10
8. Критерії оцінювання результатів навчання 12
9. Рекомендовані джерела інформації 12

ВСТУП

Анотація

Майбутнє сучасного глобального світу в гармонійному поєднанні досягнень науки, техніки, технологій з базовими етичними принципами людства. Сучасні наука, техніка, технології забезпечують людству можливість фактично необмеженого розвитку.

Основне завдання навчального курсу «Історія науки і техніки: світ і Україна» висвітлити закономірності розвитку науки/техніки/технології; визначити місце науки/техніки/технології в розвитку матеріальної і раціональної культури людства; показати зв'язок науки/техніки/технології з моральними імперативами людства; виявити специфіку інтелектуальної і інженерної діяльності; розглянути основні напрями науково-дослідної діяльності НУК.

Ключові слова: наука, техніка, технологія, історія, світ, Україна.

Abstract

The modern global world must combine the achievements of science and technology with the basic ethical principles of mankind. From lecture, students will learn about the laws of development of science and technology. Important is knowledge of the place and significance of science and technology in the modern world. The training course shows the features of scientific and engineering activities. An integral part of the training course is history of science and technology in Ukraine.

Key words: science, technology, history, world, Ukraine.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3"></td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>3-й</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Електронний адрес РПНД на сайті Університету https://nuos.edu.ua/studentu/vibirkovi-kursi/

Загальна кількість годин – 150</td><td rowspan="5"></td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>5-й</td><td>5-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семінарські</td></tr>
<tr><td>Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4;
самостійної роботи студента – 6</td><td rowspan="4">Освітній рівень:
перший (бакалаврський)</td><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>138 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="3">Форма контролю: комбінована</td></tr>
</table>

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ: СВІТ І УКРАЇНА»* – сформувати у студентів науко центричні погляди на світ, визначити внесок українських діячів науки і техніки в світовий науково-технічний прогрес і науково-технічну революцію.

Основні завдання дисципліни:

- розкрити закономірності розвитку науки і техніки з найдавніших часів до сьогодення;
- визначити роль і значення науки і техніки в житті людини;
- розглянути основні етапи історії Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, основні напрями науково-технічної діяльності НУК, та результати діяльності вчених НУК.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумов для вивчення дисципліни немає через те, що вона є вибіркова.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті опанування курсу студенти **мають знати:**

- основні етапи розвитку науки і техніки та значення і роль техніки для розвитку людства;
- особливості розвитку науки і техніки в Україні;
- досягнення український вчених і їх внесок в світову НТР і світовій НТП;
- сучасний стан і перспективи розвитку науки і техніки в Україні, Миколаєві і НУК.

В результаті вивчення курсу студенти **повинні вміти:**

- використовувати знання з історії науки і техніки в соціально-культурній і науковій комунікації;
- обґрунтовано висвітлити внесок українських вчених в розвиток науки і техніки України і світу.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Від неолітичної революції до початку промислової революції

Тема 1. Вступ до історії науки і техніки. Наука і техніка в Стародавньому світі.

1. Предмет і місце історії «Історії науки і техніки» в системі гуманітарних і технічних знань.
2. Сутність понять наука, техніка, технології, інженерна діяльність, НТР і НТП. Соціальна відповідальність інженера.
3. Періодизація історії науки і техніки.
4. Стародавній світ: техніка і протонаука.

Література: [1], стор. 4-11, [2], стор. 3-76, [3], стор. 4-52, [4], 1-92.

Тема 2. Наука і техніка в Європі: від Середньовіччя до наукової революції Нового часу (VI ст. – 1659 р.).

1. Загальна характеристика періоду.
2. Міфи про Середньовіччя.
3. Наука і техніка епохи Середньовіччя.
4. Кораблі Колумба, Магеллана, Васко да Гама. Кораблебудування і корабельна наука епохи Середньовіччя.

Література: [1], стор. 25-84, [2], стор. 81-99, [3], стор. 52-80, [4], стор. 92-230.

Тема 3. Наука і техніка Індії, Китаю, Арабського світу і Мезо-Америки.

1. Євроцентрична модель науки і техніка та її обмеженість.
2. Технічні знання поза Європою.
3. Парадокси науки і техніки поза Європою.

Література: [2], стор. 74-81, [4], стор. 92-103.

Тема 4. Наукова революція XVII–XVIII ст. та її вплив на розвиток техніки і технології в XVII–XVIII ст.

1. Загальна характеристика періоду.
2. Сутність і основні напрямки наукової революції у XVII–XVIII ст.
3. Перехід від ремесла до мануфактури: техніка і технології XVII–XVIII ст.

Література: [1], стор. 154-164, [2], стор. 157-184, [3], стор. 65-99, [4], стор. 140-230.

Змістовий модуль 2. Промислова доба: від першої промислової революції до постіндустріального світу

Тема 5. Початок індустріальної революції (1735–1860).

1. Загальна характеристика періоду.
2. Поняття індустріальної революції та її етапи.
3. Взаємозв'язок капіталізму (вільний ринок та «демократія»), науки та техніки.

Література: [1], стор. 84-101, [2], стор. 186-213, [3], стор. 80-99, [4], стор. 230-308.

Тема 6. Наука, техніка і технології другої половини XIX ст. – першої половини XX ст.

1. Загальна характеристика періоду.
2. Індустріалізація європейських економік.
3. Основні досягнення науки і техніки в другій половині XIX ст. – початку XX ст.
4. XX ст. та поява нових тенденцій в науці та техніці: 30-50-ті рр.
5. Наука і техніка в умовах капіталізму та «соціалізму».

Література: [1], стор. 131-152, [2], стор. 203-280, [3], стор. 99-133, [4], стор. 308-540.

Тема 7. Постіндустріальне суспільство другої половини XX ст.

1. Загальна характеристика періоду.
2. Сутність поняття постіндустріальне суспільство.
3. Наука і техніка: основні досягнення постіндустріальної доби.
4. «Нова (постіндустріальна) індустріалізація» -- Японія, Корея, Тайвань, Малайзія, Китай, В'єтнам.

Література: [1], стор. 103-152, [2], стор. 280-298, [3], стор. 133-160, [4], стор. 540-624.

Тема 8. Наука, техніка і технології в інформаційному глобальному світі.

1. Поняття інформаційного, глобального суспільства.
2. Тенденції розвитку науки, техніки, технології.
3. Екологічна загроза від науки, техніки та технологій.
4. «Майбутнє» наступило: парадокси науки, техніки та технологій.

Література: [2], стор. 280-354, [3], стор. 133-160, [4], стор. 624-720.

Тема 9. Наука, техніка і технології на території України в індустріальну добу.

1. Індустріалізація України: основні етапи і суперечності.
2. Поширення науки на території: України в XIX – початку XX ст.
3. Наука, освіта і техніка в Україні в XX ст.

Література: [2], стор. 200-232, [3], стор. 99-160, [5], стор. 1-205, [6].

Тема 10. Наука, техніка і технології в Україні в постіндустріальну добу. НУК в науково-індустріальному світі.

1. Деіндустріалізація України: сутність і підсумки.
2. Спроби долучення до світових тенденцій і «нової індустріалізації».
3. НУК в світі науки і технологій.

Література: [5], стор. 205-300, [6], [7].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
Змістовий модуль 1. Від неолітичної революції до початку промислової революції								
Тема 1. Вступ до історії науки і техніки. Наука і техніка в Стародавньому світі	15	2	3	10	15	–	–	15
Тема 2. Наука і техніка в Європі: від Середньовіччя до наукової революції Нового часу (VI ст. – 1659 р.)	15	2	3	10	15	1	–	14
Тема 3. Наука і техніка Індії, Китаю, Арабського світу і Мезо-Америки	15	2	3	10	15	–	–	15
Тема 4. Наукова революція XVII–XVIII ст. та її вплив на розвиток техніки і технології в XVII–XVIII ст.	15	4	3	8	15	1	–	14
Разом за змістовим модулем 1	60	10	12	38	60	2	–	58
Змістовий модуль 2. Промислова доба: від першої промислової революції до постіндустріального світу								
Тема 5. Початок індустріальної революції (1735–1860)	15	2	3	10	15	–	–	15
Тема 6. Наука, техніка і технології другої половини XIX ст. – першої половини XX ст.	15	4	3	8	15	1	2	12
Тема 7. Постіндустріальне суспільство другої половини XX ст.	15	4	3	8	15	–	2	13
Тема 8. Наука, техніка і технології в інформаційному глобальному світі	15	4	3	8	15	1	–	14
Тема 9. Наука, техніка і технології на території України в індустріальну добу	15	4	3	8	15	1	2	12
Тема 10. Наука, техніка і технології в Україні в постіндустріальну добу. НУК в науково-індустріальному світі	15	2	3	10	15	1	–	14
Разом за змістовим модулем 2	90	20	18	52	90	4	6	80
Разом за курсом	**150**	**15**	**30**	**105**	**150**	**6**	**6**	**138**

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	«Перші технологічні» революції, перші знання і перші досягнення людства	3	–
2	Античні і середньовічні наука, техніка і технології	3	–
3	Наукова революція та її значення (XII–XVIIIст.)	3	2
4	Технології і техніка XIX ст.: нова «революція»	3	–
5	Технології і техніка в XX ст.: нова «революція»	3	–
6	Науково-технічна революція (НТР) і науково-технічний прогрес в другій половині XX ст. і початку XXI ст.	3	2
7	Індустріальний і постіндустріальний світ в Україні: наука, техніка, технології	3	–
8	Наука і техніка в Арабському світі, Індії і Китаю	3	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
9	Основні етапи історії суднобудування і корабельної науки	3	–
10	НУК в науково-індустріальному світі: історія і сучасність	3	–
	Разом	**30**	**6**

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до семінарських занять – ***2-4 год./1 заняття***;
- написання рефератів, есе, виконання розрахункових, розрахунково-графічних або графічних робіт, домашньої контрольної роботи, перекладу, аналітичний огляд, аналіз практичних, проблемних ситуацій (обсяг однієї роботі 10-20 аркушів А4) – ***мінімум 15 годин на 1 роботу***;
- підготовка до контрольних заходів – (***15-30) год. на 1 захід***.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до семінарських занять	20	30
2	Підготовка до лекційних занять	10	8
3	Підготовка до поточного модульного контролю	20	–
4	Підготовка есе / повідомлення	10	20
5	Написання реферату	20	20
6	Контрольна робота	–	30
7	Підготовка до заліку	25	30
	Разом	**105**	**138**

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДІВ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Методи навчання: способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме (обрати необхідне):

- **для всіх видів занять:** робота з літературою; пояснення; дискусія; диспут;
- **для лекційних занять:** лекція; бесіда; ілюстрування;
- **для семінарських занять:** вправа; практична робота; дидактична гра;
- **методи контролю і самоконтролю:** фронтальне опитування; контрольні роботи, диктанти, письмові заліки; контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод; проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання виступають:

- усні відповіді;

- контрольні роботи;
- реферат, есе.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю та підсумкового контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 85 балів, підсумковий контроль складає 15 балів.

Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт. Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на семінарах	**Критерії оцінювання**
4	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
3	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
Максимальна оцінка за даний компонент програми 40 (10 тем по 4 бали) для студентів денної форми навчання, та 12 (3 тем по 4 бали) для студентів заочної форми навчання.	

Есе / повідомлення	**Критерії оцінювання**
9-10	1. Висловлена власна думка. 2. Є теорія і практика в оцінках. 3. Використано поняття і категорії. 4. Існують елементи компаративістики. 5. Представлена протилежна думка.
7-8	Відсутній один із перелічених вище компонентів
5-6	Відсутні два компоненти із перелічених
3-4	Відсутні три компоненти із перелічених
1-2	Присутні 1-2 компонентів із критеріїв перелічених
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 10.	

Реферат	Критерії оцінювання
15	1. Висловлена власна думка. 2. Є теорія і практика в оцінках. 3. Використано поняття і категорії. 4. Існують елементи компаративістики. 5. Представлена протилежна думка.
14-10	Відсутній один із перелічених вище компонентів
9-5	Відсутні два компоненти із перелічених
4-3	Відсутні три компоненти із перелічених
1-2	Присутні 1-2 компонентів із критеріїв перелічених
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 15.	

Поточний модульний контроль у формі тестування

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Залік	Критерії оцінювання
13-15	Відповідь правильна, повна, логічна, науково і практично обґрунтована.
10-12	Студент розуміє зміст і значення питання, володіє понятійно-категоріальним апаратом, розуміє логіку відповіді, можливі окремі фактологічні неточності, відповідь в цілому правильна.
6-9	Студент розуміє окремі елементи питання, має певний термінологічний запас, може сформулювати окремі елементи відповіді, але не має цілісного уявлення про сутність питання і логіки відповіді на питання, відповідь часткового правильно.
2-5	Студент розуміє, в цілому, значення питання, але через відсутність знань не може сформулювати логічну відповідь
0-1	Студент не дає відповідь на поставлені запитання.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 15	

Контрольна робота	Критерії оцінювання
40-48	Робота розкриває тему, основні питання, висвітлено причинно-наслідкові зв’язки, зроблено висновки. Робота має всі необхідні структурні елементи. Відповідно оформлена. Оригінальна. Відсутні помилки: граматичні і орфографічні.
30-39	Робота в цілому розкриває тему і основні питання, частково висвітленні причино-наслідкові зв’язки. Висновки не в повному обсязі. Робота має всі необхідні структурні елементи. Відповідно оформлена. Відсутні значні помилки. є окремі, несуттєві загальні зауваження.
21-29	Робота відповідає вище наведеним критеріям, але має ряд недоліків в розкритті теми, висвітлення причино-наслідкових зв’язків часткове, часткові висновки. Відступ від стандартів оформлення.
11-20	Сутність теми не розкрита. Робота містить суттєві недоліки. Неохайна. Суттєві відступи від стандартів оформлення.
0-10	Текст і зміст роботи не відповідає темі. Робота має неохайний вигляд. Студенти не розуміє питання теми.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 48 балів	

Форма контролю	Максимальна кількість балів

	Денна форма	Заочна форма
Участь у семінарських заняттях	10х4 балів=40 балів	3х4 балів=12 балів
Участь у тестуванні	2х10 балів=20 балів	–
Написання есе / повідомлення	10 балів	10 балів
Написання реферату	15 балів	15 балів
Контрольна робота	–	48 балів
Підсумковий контроль	15 балів	15 балів
Всього	100	100

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	Т1	Участь у семінарі	4		–
	Т2	Участь у семінарі	4		–
	Т3	Участь у семінарі	4	Участь у семінарі	4
	Т4	Участь у семінарі	4		
	ПМК	Тест	10		–
ЗМ2	Т5	Участь у семінарі	4		–
	Т6	Участь у семінарі	4	Участь у семінарі	4
	Т7	Участь у семінарі	4		–
	Т8	Участь у семінарі	4	Участь у семінарі	4
	Т9	Участь у семінарі	4		–
	Т10	Участь у семінарі	4		–
	ПМК	Тест	10		–
Реферат			15		15
Есе / повідомлення			10		10
Контрольна робота			–		48
Підсумковий контроль			15		15
Сума			100	100	

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. І. К. Лебедєв, Л. Р. Ігнатова, А. І. Махінько. Історія науки і техніки: навчальний посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 128 с.
2. Ларін А. О. Історія науки і техніки: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2021. 294 с.
3. Вільям Байнум, Коротка історія науки, Київ, Наш Формат, 2025. 284 с.
4. Джим Аль-Халілі, Світ очима фізика. Цікаво та зрозуміло про матерію, енергію, час і простір, Харків, Фабула, 2022. 192 с.
5. Стівен Вайнберг, Пояснюючи світ. Історія сучасної науки, Харків, Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2019/2022. 352 с.
6. Iwan Rhys Morus, The Oxford History of Science, Oxford University Press, 2023. 756 p.
7. Choliy, S. History of Science and Technology. Textbook for students of the Faculty of Applied Mathematics, / S. Choliy, I. Perga; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 1.92 Mb). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2023. 204 p.

Допоміжна література

1. Ezratty O. Understanding Quantum Technologies. – Paris : Olivier Ezratty Publishing, 2024. 368 p.

2. Perga I., History of science and technology [Electronic resource]: study aid for bachelor's applicants on the educational program "Systemic analysis and management", "Systemic analysis of the financial market" special. 124 System analysis / I. Perga, O. Makhno; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. - Electron. text. data (1 file). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2024. – 126 p.

3. Наукові студії з історії науки і техніки в Україні : збірник наукових праць. Київ: НАН України, 2024. 280 с.

4. Наука та наукознавство: науковий журнал. Київ: Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України, 2021–2024.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Історія. *Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова.* URL: http://www.nuos.edu.ua/pro-universitet/istoriya/ (дата звернення: 10.02.2026).

2. History of science and technology. URL: https://www.hst-journal.com/index.php/hst/issue/archive (дата звернення: 10.02.2026).

3. NAUKA.UA — Новини науки. Українською. URL: https://www.nauka.ua/ (дата звернення: 10.02.2026).

4. Popular Mechanics. URL: https://www.popularmechanics.com/ (Accessed 10 February 2026).

5. History of science and technology. *From Wikipedia, the free encyclopedia.* URL: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_science_and_technology (Accessed 10 February 2026).

6. EVOLUTION TECHNICAL. URL: http://evolutiontechnical.com/view/istoriya_techniki/ (Accessed 10 February 2026).

Відео на Discovery Channel

1. Extreme Machines, 1997.
2. Top Gear, 2002–2022.
3. Future Weapons, 2006–2008.
4. How The Universe Works, 2010–…
5. How Does It Work.
6. How It's Made, 2001.
7. Through The Wormhole, 2010–2017.
8. Time Warp, 2008–2009.
9. Prototype This, 2008–2009.
10. Black Gold, 2008–2013.
11. Destroyed Seconds, 2008–2009.
12. Food Factory, 2014–…
13. How Do They Do It, 2006–…
14. What on Earth, 2015–…
15. The Colony, 2009–2010.
16. Discovery: 100 Greatest Discoveries, 2004–2015.

Розробник програми _____ Олег БОБІНА